

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ - ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Επισπεύδοντος Τμήματος) ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (Συνεργαζόμενο Τμήματος)		
ΤΜΗΜΑ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Επισπεύδον) ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ (Συνεργαζόμενο)		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	PCH201	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΡΑΞΗΣ	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ, ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://envi.ionio.gr/preserv-ch/gr/studies/courses/pch201/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα εξετάζει τα προβλήματα διατήρησης των οργανικών έργων τέχνης της πολιτισμικής κληρονομιάς (ύφασμα, φορητή εικόνα, ζωγραφική σε ύφασμα, ξύλο, χαρτί & δέρμα) σε ένα περιβάλλον ισχυρών περιβαλλοντικών, πολιτιστικών και κοινωνικών αλλαγών. Στοχεύει στην κατανόηση των μηχανισμών και παραγόντων φθορών των οργανικών τεκμηρίων πολιτισμικής κληρονομιάς σε διαφορετικές περιβαλλοντικές συνθήκες. Αρχικά το μάθημα καλύπτει θεωρητικά αλλά και μέσω των πρακτικών εργαστηριακών ασκήσεων τις μεθόδους καταγραφής της παθολογίας φθοράς των οργανικών υλικών χρησιμοποιώντας updated τεχνικές. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι βασικές αρχές διατήρησης όπως είναι η επεμβατική και η προληπτική συντήρηση. Οι φοιτητές/τριες καλούνται επίσης να συμμετάσχουν σε σεμινάρια όπου γίνεται συζήτηση και κριτική αξιολόγηση μελετών περίπτωσης (*case studies*) στην Ελλάδα και το εξωτερικό π.χ. Άγιον Όρος, Πάτμος, Κων/πολη, Σινά κ.α. όπου έχουν υιοθετήσει διαφορετικά μοντέλα διαχείρισης- διατήρησης, ανάλογα με το υλικό διατήρησης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/ η φοιτήτρια αναμένεται να είναι σε θέση:

- Να έχει κατανοήσει τις βασικές ιδιότητες των οργανικών υλικών που κατασκευάζονται τα έργα τέχνης.
- Να γνωρίζει τα νέα δεδομένα και βιβλιογραφία για την πρόληψη και την φθορά των οργανικών έργων τέχνης
- Να αναγνωρίζει φθορές προερχόμενες από λανθασμένη αποθήκευση, έκθεση και διαχείριση.
- Να χρησιμοποιεί κατάλληλο εξοπλισμό για την μελέτη, ανάλυση και καταγραφή φθορών οργανικών έργων τέχνης.
- Να χρησιμοποιεί σύγχρονες αναλυτικές τεχνικές για την καταγραφή της παθολογίας των φθορών των οργανικών έργων τέχνης.
- Να αξιολογεί τα στατιστικά ευρήματα μιας έρευνας.

Σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων ο φοιτητής αναμένεται να έχει αποκτήσει τα ακόλουθα εφόδια:

Γνώσεις

- Γνώση των βασικών εννοιών της διατήρησης οργανικών υλικών.
- Γνώση των αρχαιολογικών, εκκλησιαστικών, ιστορικών, εθνογραφικών και λαογραφικών οργανικών έργων τέχνης και πως εκτίθεντο ή αποθηκεύονται.
- Γνώση των κύριων μεθόδων καταγραφής και επεξεργασίας πολιτισμικών

δεδομένων.

- Γνώση για την ευθραυστότητα των οργανικών υλικών σε διαφορετικά περιβάλλοντα μέρη (ταφικό περιβάλλον, μουσείο, αποθήκη, κ.α.).
- Γνώση των δυνατών σημείων και των ορίων της συντήρησης και αποκατάστασης των οργανικών υλικών.

Δεξιότητες

- Δεξιότητα προσδιορισμού της κατάλληλης επέμβασης στα οργανικά υλικά μέσω κατάλληλου ερευνητικού ερωτήματος και κατάλληλων μεθόδων για τη διερεύνησή του.
- Δεξιότητα να εφαρμόζει επιλεγμένες μεθόδους επιστημονικής εξέτασης, καταγραφής και τεκμηρίωσης σε αντικείμενα της πολιτιστικής κληρονομιάς (δελτίο συντήρησης, τρόποι περιγραφής, τεχνικές φωτογράφισης UV, 3D, οπτική μικροσκοπία, κ.α.)
- Δεξιότητα επεξεργασίας και ανάλυσης της παθολογίας των φθορών σε οργανικά φορητά έργα τέχνης.
- Δεξιότητα ερμηνείας των αποτελεσμάτων
- Δεξιότητα αξιολόγησης των ευρημάτων μιας έρευνας.

Ικανότητες

- Ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης έρευνας για την παθολογία των φθορών σε οργανικά έργα τέχνης και για την απάντηση ενός συγκεκριμένου ερευνητικού ερωτήματος επιλέγοντας κατάλληλες τεχνικές.
- Ικανότητα κριτικής αποτίμησης και δυνατότητας γενίκευσης των συμπερασμάτων μιας συνολικής έρευνας ή ενός μεμονωμένου έργου τέχνης.
- Να προτείνει και να οργανώνει την βασική εξέταση οργανικών υλικών.
- Ικανότητα λήψης αποφάσεων για ένα ζήτημα με βάση (και) τα υπάρχοντα δεδομένα
- Ικανότητα συνδυασμού γνώσεων από διαφορετικά πεδία για την ανάλυση μιας κατάστασης ή την εξεύρεση λύσεων σε ένα ζήτημα.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Οι γενικές ικανότητες που θα πρέπει να έχει αποκτήσει ο φοιτητής/ η φοιτήτρια και στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα είναι:

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της επαγωγικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Βασικές αρχές για την συντήρηση και αποκατάσταση των οργανικών υλικών. Τεχνικές καταγραφής και μεθοδολογικής προσέγγισης για την διατήρηση των οργανικών έργων τέχνης. Τεχνικές φωτογράφισης, οπτικής μικροσκοπίας και μη επεμβατικών τεχνικών (UV, IR). Παθολογία φθορών για υφασμάτινα έργα τέχνης. Παθολογία φθορών για βιβλία, αρχεία, περγαμηνές και φωτογραφικό υλικό. Παθολογία φθορών για φορητές εικόνες και ζωγραφικά έργα. Παθολογία φθορών για δέρμα και οστά. Παθολογία φθορών για ξύλινα έργα τέχνης. Τρόποι μεταχείρισης και μεταφοράς. Μελέτες περιπτώσεων από Αγ. Όρος, Σινά, ελλαδικό χώρο και εξωτερικό.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και Πρόσωπο με πρόσωπο</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p><u>Στη Διδασκαλία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάσεις Power point • Διαδραστικές στατιστικές εφαρμογές <p><u>Στην επικοινωνία με τον φοιτητή</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονική υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας (ανακοινώσεις, πληροφορίες, μηνύματα, έγγραφα κλπ.) • Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο • Εξ' αποστάσεως συμβουλευτικές συναντήσεις σε πραγματικό χρόνο 	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i></p>	<p>Δραστηριότητα</p> <p>Διαλέξεις</p> <p>Ασκήσεις πράξης</p> <p>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας για συγγραφή εργασίας</p> <p>Συγγραφή εργασίας</p> <p>Ατομική μελέτη / προετοιμασία</p> <p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p> <p>30</p> <p>20</p> <p>25</p> <p>25</p> <p>25</p> <p>125</p>

<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Η αξιολόγηση πραγματοποιείται στην Ελληνική γλώσσα και περιλαμβάνει γραπτή εργασία καθώς και δημιουργία παρουσίασης (power point). Το παρόν περίγραμμα είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του μαθήματος, στον επίσημο ιστότοπο του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.</p> <p>Η σχετική συνεισφορά των δύο αξιολογικών διαδικασιών στον τελικό βαθμό είναι η εξής: Γραπτή εργασία: 70% Παρουσίαση: 30%</p>
---	--

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σημειώσεις και υλικό σε ηλεκτρονική μορφή παρεχόμενα από τον διδάσκοντα.

- Γιαννουλάκης, Θ., Εγγονόπουλος-Παπαδόπουλος, Β., Στεργίου, Α και Στεργίου, Χ. 2012. Η επίδραση των περιβαλλοντολογικών παραμέτρων της ατμόσφαιρας στα έργα τέχνης. Περιοδικό *Φυσικής-Τεχνολογίας- Ένωση Ελλήνων Φυσικών*, Τεύχος 10, σελ. 97-104.
- Καρύδης, Χ., Κουλουμπή, Ε και Σακελλαρίου, Α. 2013 (επιμ). *Η Επιστήμη της Προληπτικής Συντήρησης: Διατήρηση & Διαχείριση Συλλογών*. Αθήνα: Εκδόσεις Times Heritage.
- Καρύδης, Χ. 2019. *Τεχνικές & υλικά ζωγραφικών έργων τέχνης: φορητές εικόνες & πίνακες. Γενικές αρχές προληπτικής συντήρησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Καρύδης, Χ. 2023. *Επιτάφιοι του Αγίου Όρους. Ιστορία, θεολογία, φυσικοχημικές αναλύσεις. Γενικές αρχές προληπτικής συντήρησης*. Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου-Καρδαμίτσα.
- Λαζαρίδης, Μ. 2010. *Ατμοσφαιρική ρύπανση με στοιχεία μετεωρολογίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ (ενδεικτικά)

- E-conservation journal
- Journal of Cultural Heritage
- Journal of Conservation Science
- Journal of Scientific Culture
- Journal of Mediterranean Archaeology and Archaeometry